

WYROK Z DNIA 18 STYCZNIA 2010 R.
SNO 92/09

Przewodniczący: sędzia SN Józef Szewczyk (sprawozdawca).
Sędziowie SN: Marek Zychowicz, Mirosława Wysocka.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego w Sądzie Okręgowym oraz protokolanta po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2010 r. sprawy sędziego Sądu Rejonowego w związku z odwołaniem Ministra Sprawiedliwości, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego i obwinionego od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 8 października 2009 r., sygn. akt ASD (...)

- I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uznał obwinionego sędziego Sądu Rejonowego za winnego zarzucanego mu przewinienia służbowego, określonego w art. 107 ust. 1 u.s.p. i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 u.s.p. wymierzył mu karę dyscyplinarną upomnienia;
- II. kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

Uzasadnienie

Sędzia Sądu Rejonowego obwiniony był o to, że: w dniu 31 października 2008 r. w A. w sprawie sygn. akt II Ko 675/08 Sądu Rejonowego w A., dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisu art. 75 § 4 k.k. w ten sposób, iż mimo upływu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby zarządził wobec skazanego Marka F. wykonanie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 8 marca 2006 r., sygn. akt V K 699/05, wskutek czego Marek F. w okresie od dnia 3 kwietnia 2009 r. do dnia 6 kwietnia 2009 r. był bezprawnie pozbawiony wolności, tj. o dopuszczenie się przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 u.s.p.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 8 października 2009 r., sygn. akt ASD (...), sędzia Sądu Rejonowego uznany został za winnego tego, że w dniu 31 października 2008 r. w A. dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy art. 366 § 1 k.p.k. w ten sposób, iż pełniąc obowiązki przewodniczącego posiedzenia w sprawie o sygn. akt II Ko 679/08 przeciwko skazanemu Markowi F. w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej na skutek niezachowania ostrożności w zakresie kierowania posiedzeniem i czuwania nad jego prawidłowym przebiegiem, nie podjął czynności w celu przeprowadzenia z urzędu

dowodów niezbędnych dla ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia tejże sprawy, w następstwie czego Sąd Rejonowy wydał postanowienie o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności z naruszeniem art. 75 § 4 k.k., zaś skazany Marek F. został bezprawnie pozbawiony wolności od 3 do 6 kwietnia 2009 r., tj. popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 u.s.p. i za to na podstawie art. 109 p 1 pkt 1 u.s.p. skazany na karę dyscyplinarną upomnienia.

Od tego wyroku odwołania wnieśli obwiniony sędzia Sądu Rejonowego, Minister Sprawiedliwości oraz Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego w Sądzie Okręgowym.

Obwiniony sędzia, nie precyzując zarzutu odwoławczego wywiódł, że – naruszono jego prawo do obrony, gdyż przed przypisaniem mu czynu dyscyplinarnego w zmienionej formie, nie uprzedzono go o możliwości takiej zmiany. Potwierdził, że przyznał się do popełnienia czynu, o który go obwiniono, natomiast nie przyznaje się do przewinienia, które mu błędnie przypisano, mianowicie obrazy art. 366 § 1 k.p.k., gdyż dopełnił wszystkie obowiązki ciężące na przewodniczącym posiedzenia.

Sędzia Sądu Rejonowego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie go, gdyż mimo popełnienia czynu, o który go obwiniono „to jednak stanowi on kontratyp wynikający z Konstytucji”, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Minister Sprawiedliwości i Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego zaskarżyli wyrok Sądu pierwszej instancji na niekorzyść obwinionego w części dotyczącej winy.

Minister Sprawiedliwości zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- obrazę prawa materialnego, art. 107 § 1 u.s.p. przez błędną jego wykładnię, polegającą na przyjęciu, że oczywista i rażąca obraza przepisów prawa, o której mowa w tym przepisie nie może dotyczyć przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 75 § 4 k.k.;
- obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 8 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., polegającą na dowolnym przyjęciu, że Sąd pierwszej instancji „nie miał legitymacji” do oceny merytorycznej postanowienia z dnia 31 października 2008 r. w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego Marka F.;
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, polegający na bezpodstawnym przyjęciu, że stwierdzona przez Sąd pierwszej instancji oczywista i rażąca obraza przepisu art. 366 § 1 k.p.k. nastąpiła nieumyślnie oraz na nieustaleniu, że zachowanie obwinionego stanowiło oczywistą i rażąca obrazę przepisu art. 75 § 4 k.k.

Podnosząc powyższe zarzuty, autor odwołania wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez ustalenie i odpowiednią zmianę opisu przypisanego obwinionemu czynu przez stwierdzenie, że oczywista i rażąca obraza przepisu art. 366 § 1 k.p.k. nastąpiła umyślnie oraz przyjęcie, że obwiniony dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisu art. 75 § 4 k.k. i wymierzenie mu kary dyscyplinarnej upomnienia.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego w odwołaniu zarzucił obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 107 § 1 u.s.p. i błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść wyroku, poprzez nie stwierdzenie oczywistej i rażącej obrazy przepisu art. 75 § 4 k.k. Rzecznik wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uznanie, iż obwiniony sędzia dopuścił się zarzucanego czynu i wymierzenie mu kary dyscyplinarnej upomnienia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołania Ministra Sprawiedliwości i Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego w zakresie wniosku o zmianę wyroku zasługują na uwzględnienie. Trafne są również wywody obwinionego sędziego Sądu Rejonowego w zakresie nieuprzedzenia o zmianie opisu zarzucanego mu przewinienia i dowolne ustalenie, że nie podjął żadnych czynności zmierzających do zapewnienia stawiennictwa skazanego Marka F. na posiedzeniu wykonawczym w dniu 31 października 2008 r.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny z obrazą art. 107 § 1 u.s.p. przyjął, że oczywista i rażąca obraza przepisów prawa, o której mowa w tym przepisie, w zasadzie nie może dotyczyć przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 75 § 4 k.k. i w konsekwencji nie trafnie ocenił, że zachowanie obwinionego nie stanowiło oczywistej i rażącej obrazy przepisu art. 75 § 4 k.k. Sąd pierwszej instancji z naruszeniem art. 107 § 1 u.s.p. nie znalazł podstaw do merytorycznej oceny postanowienia z dnia 31 października 2008 r. (II Ko 625/08) o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności, wydanego przez Sąd Rejonowy w składzie jednoosobowym, w którym orzekł obwiniony sędzia. Błędnie uznał, iż „stwierdzenie obrazy przepisów prawa przy wydaniu tegoż zaskarżalnego orzeczenia przez Sąd pierwszej instancji oraz jej charakteru, może bowiem nastąpić jedynie w trybie kontroli instancyjnej. Wobec braku legitymacji do oceny merytorycznej orzeczenia, Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny nie jest uprawniony do stwierdzenia naruszenia przepisów prawa przy jego wydaniu przez sędziego występującego w roli Sądu, a tym bardziej do oceny charakteru obrazy przepisów prawa (rażąca i oczywista)” (s. 5 uzasadnienia SA).

Jak już wspomniano, przedstawione stanowisko nie jest trafne. Artykuł 107 § 1 u.s.p. jest zgodny z Konstytucją RP, w tym z powoływanym przez Sąd pierwszej instancji art. 178 ust. 1 Konstytucji. Sądy dyscyplinarne są uprawnione do orzekania

między innymi w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa. Fundamentem realnego funkcjonowania zasady niezawisłości sędziowskiej jest podejmowanie przez sędziego decyzji w zakresie orzekania w sposób swobodny bez nacisków zewnętrznych. Dlatego z ogromną ostrożnością należy formułować wnioski w przedmiocie przewinień służbowych w postaci oczywistej i rażącej obrazę przepisów prawa. Mając na względzie prawo sędziego do własnej interpretacji przepisów, w tym także nie zawsze trafnej, czyli dotkniętej błędem, która może i powinna być korygowana w toku kontroli instancyjnej.

Tylko w całkiem wyjątkowych przypadkach, obraza prawa stanowi podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego. Chodzi o obrazę oczywistą, zatem taką, która nie budzi najmniejszych wątpliwości, wynikającą wprost z brzmienia tychże przepisów. Obraza taka musi być także rażąca, a zatem poważna, istotna, jaskrawa, rzucająca się w oczy, narażająca na szwank prawa i istotne interesy stron i innych osób biorących udział w postępowaniu albo powodować szkodę. Do przypisania sędziemu przewinienia dyscyplinarnego wystarczający jest każdy rodzaj winy, także wina nieumyślna (por. uchwała Sądu Dyscyplinarnego z dnia 22 października 1998 r., SD 9/98; wyrok Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 27 czerwca 2002 r., SNO 18/02, OSNSD 2002 r., nr 1-2, poz. 9).

W rozpoznawanej sprawie doszło do rażącej i oczywistej obrazę przepisu, którego treść nie budzi żadnych wątpliwości interpretacyjnych. Artykuł 75 § 4 k.k. określa jednoznaczny zakaz zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej po upływie 6 miesięcy od zakończenia okresu próby. Treść przepisu nie daje możliwości jego różnej interpretacji. Rozumienie tego przepisu nie może budzić wątpliwości u przeciętnej osoby o kwalifikacjach prawniczych. Zasada niezawisłości sędziowskiej nie chroni przed konsekwencjami za niestaranne i niekompetentne rozstrzygnięcie sprawy.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, w oparciu o ustalenia poczynione na podstawie akt sprawy II Ko 675/08 Sądu Rejonowego oraz wiarygodne przyznanie się obwinionego do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny dokonał postulowanej w odwołaniach wniesionych na niekorzyść sędziego Sądu Rejonowego zmiany i uznał, że dopuścił się on oczywistej i rażącej obrazę prawa materialnego, mianowicie art. 75 § 4 k.k. w sposób opisany w części wstępnej wyroku.

Stosownie do wniosków odwoławczych wymierzono obwinionemu sędziemu karę dyscyplinarną upomnienia, adekwatną do stopnia zawinienia.

W przedstawionej sytuacji trafnie przedstawione przez obwinionego uchybienia, że nie uprzedzono go o zmianie opisu czynu, uniemożliwiając obronę i bezpodstawnie ustalono, iż nie podjął żadnych czynności zmierzających do zapewnienia

stawiennictwa i przesłuchania skazanego Marka F. na posiedzeniu w dniu 31 października 2008 r. nie miały wpływu na treść prawomocnego wyroku.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 133 u.s.p.